

Helse- og
omsorgsdepartementet

Regjeringen prioriterer psykisk helsevern - bedre regelverk og bedre behandling

Oslo kongresser 19.10.2016
Statssekretær Anne Grethe Erlandsen

Situasjonsbildet...

UENIGHET I FAGMILJØENE

VALGMULIGHETER

Redusert medisinbrøk

*Pasientens
helsetjeneste*

Økt frivillighet

MENNESKERETTIGHETER

Fortvilte brukere

WHO

Fellesaksjonen

Situasjonsbildet...

UENIGHET I FAGMILJØENE

VALGMULIGHETER

Redusert medisinsk kompetanse

Økt frivillighet

DEBATT

Pasientens

helsestjeneste

Fortvilte brukere

MENNESKERETTIGHETER

WHO

Fellesaksjonen

Historien om tvang tvinger frem endringer

Juridisk:

- Oppfølging av Paulsrudutvalget, lovforslag
- Nytt lovutvalg: nye regler for tvang for alle brukergrupper

Behandling og organisering:

- Økt frivillighet
- Medikamentfrie behandlingstilbud
- Pakkeforløp
- Åpenhet om bruk av tvang for 2014 og 2015

Regjeringens politikk: Vi skaper pasientens helsetjeneste

Kvalitet og pasientsikkerhet x 2 Folkehelse

Primærhelse

Legemiddel

Nasjonal helse
og sykehusplan

Prioritering

I tillegg: Statsbudsjettene, den gylne regel
Opptrappingsplan for rusfeltet
Strategi for psykisk helse, våren 2017?

*«Å mestre egen sykdom
er en medisin som brukes
for lite»*

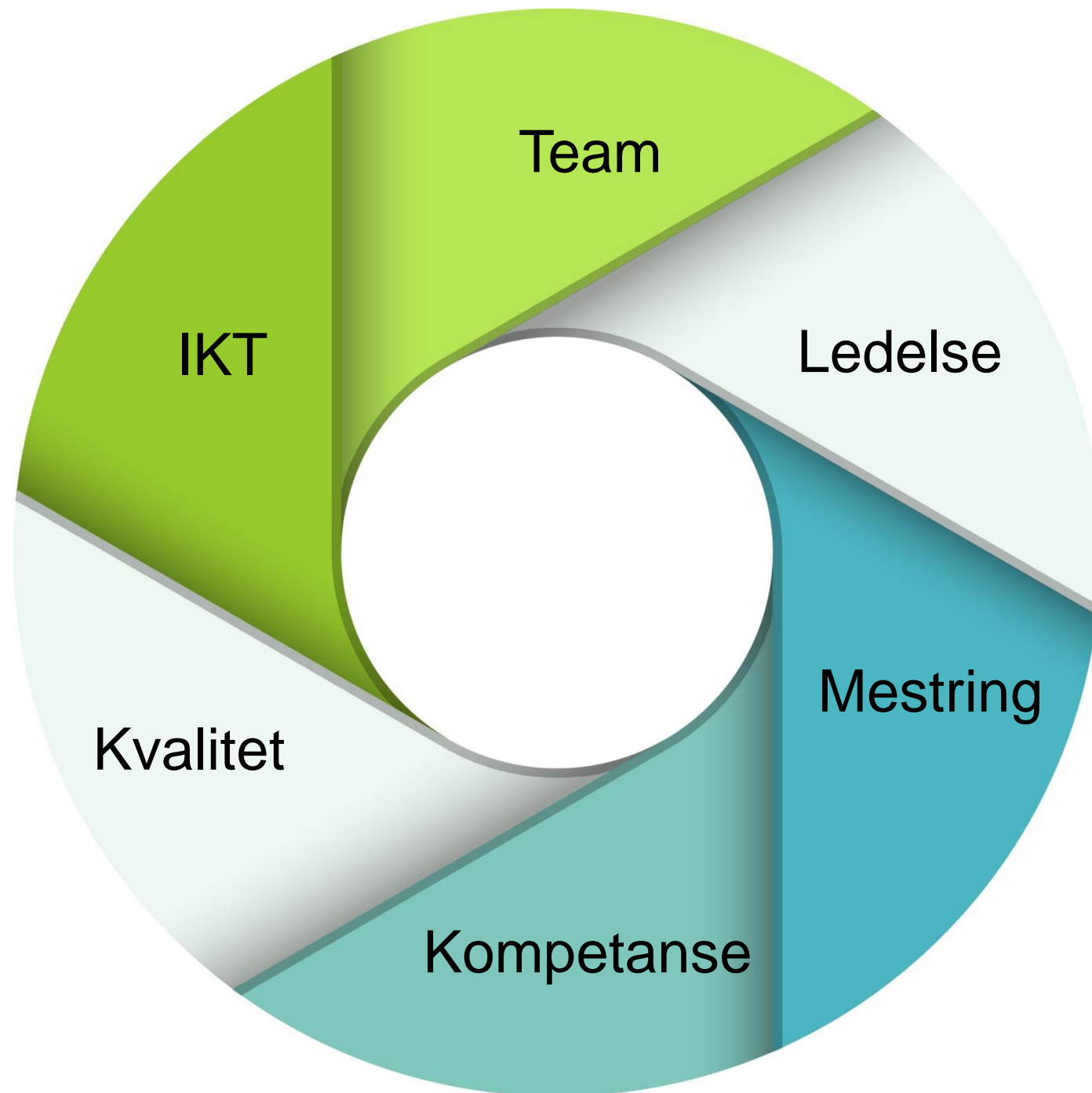
Fra politikk til praksis

Politisk
oppdrag

Gjennom-
føring

Praksis

Fra det lukkede til det åpne

- Økt innflytelse til brukerne
- Mindre bruk av tvang
- Mer åpenhet om psykisk helse
- Psykisk helse inn i andre sektorer
- Mer åpne og utadrettede arbeidsformer
- Økt vekt på lokale arenaer
- Fra ideologi til kunnskap
- Redusere ikke faglig begrunnet variasjon
- Bedre sammenheng mellom psyk-, soma- og rustjenester

WHO – Global mental Health action plan 2013

- Samfunnssynet:
God helse skapes ikke i helsetjenestene, men i alle andre samfunnsområder
- Brukermedvirkning:
Rett til selvstendighet,
og mulighet til å ta ansvar for og ta del i alle beslutninger om eget liv og egen psykisk helse

Nasjonal helse og sykehusplan

Pasientens helsetjeneste:

- Økt frivillighet/ redusert bruk av tvang
- Prioritere psykisk helse og rus
- Bedre samordning av psykiske og somatiske helsetjenester
- Organisering DPS og BUP-enheter
- Bedre døgnberedskap og ambulante akuttjenester ved DPS
- Innføre pakkeforløp på psykisk helse og rus

Nasjonal helse og sykehusplan

- hva sa Stortinget?

- En aktiv pasientrolle innebærer tilgang til kvalitetssikret informasjon om helse og sykdom, innsyn i egen data, og at det legges til rette for samvalg
- Mange brukere opplever avmaktfølelse i møtet med helsetjenesten

Økt selvbestemmelse og rettsikkerhet

Prop. 147 L (2015-2016)

- Endringer i psykisk helsevernloven mv. (økt selvbestemmelse og rettssikkerhet)

Nytt lovutvalg

- samlet gjennomgang av regelverket om tvang for alle brukergrupper

Lovforslag – Prop 147 L (2015-16)

- pasienter som er samtykkekompetente gis rett til å avslutte behandling eller nekte å ta imot tilbud om behandling (unntak ved farlighet)
- pasienter får rett til å evaluere bruken av tvang i etterkant sammen med behandlere
- pasienten får fri rettshjelp i inntil x timer ved klage på tvangsbehandling

Økt selvbestemmelse

Pasienter skal selv få bestemme om de skal behandles

- hvis de har samtykkekompetanse
- hvis det ikke er nærliggende fare for eget liv
- Hvis det ikke er nærliggende fare andres liv eller helse

Økt rettssikkerhet - fri rettshjelp

Gratis advokat

- klage på tvangsmedisinering og tvangsernæring
- til fylkesmannen
- inntil fem timer

Økt rettssikkerhet

Lengre undersøkelsestid før tvangsmedisinering

Faglig ansvarlig skal rådføre seg med annet helsepersonell i spørsmål om behandling uten eget samtykke

Vedtak når pasienten motsetter seg skjerming

Skjerpede krav til begrunnelse for vedtak

Evaluering av tvangsbruk

Pasienten skal tilbys minst en samtale om hvordan han eller hun har opplevd tvangsbruken

Hva betyr kravet om medikamentfrie alternativer?

- Økt brukerinnflytelse
- Økt kontroll over eget liv for brukerne
- En faglig utfordring for tjenesten
- Redusert bruk av legemidler?
- Ikke enten/ eller, alternativer skal være tilgjengelig

Hva betyr økt brukerinnflytelse?

- Endrede roller for bruker og behandler
- Behandler deler kunnskap og makt, og brukers preferanser får større plass
- At kunnskapen blir likeverdig

Makt er som kunnskap, det blir ikke mindre av den om den deles

Noen dilemmaer

- Har bruker rett til å gjøre ”dårlige” valg på tvers av faglige råd?
- Kan bruker gjøre valg som er mer krevende for tjenesten?
- Forhåndserklæringer
- Forsvarlighetskravet

- Og hva med 1. linje.....?
  - oppfølging etter utskrivning
  - forskrivning av legemidler ved angst og depresjoner

Oppsummert

Pasientens helsetjeneste betyr:

➤ Ingen beslutninger om meg, uten meg

Helse- og
omsorgsdepartementet

Takk for oppmerksomheten!

